

مقایسه دو روش مباحثه و سخنرانی در میزان یادگیری دانشجویان مقطع دکترای تخصصی علوم تشریح

شهناز رضوی*، مریم آویژگان

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / دی ۱۳۹۰؛ ۱۱(۶): ۵۸۰ تا ۵۸۱

مقدمه

امروزه در تعیین اهداف، انتخاب و سازمان‌دهی محتوای درسی سعی بر این است که فراگیر خود در کسب مفهوم سهیم باشد و از طرق مختلف به فعالیت‌های ذهنی، علمی، فردی و گروهی وادار شود، برای تحقق این هدف بر استفاده از روش‌های فعال تأکید می‌شود.

آموزش و یادگیری به شیوه بحث گروهی، صرف‌نظر از ابعاد آموزشی و ایجاد فرصت کافی برای تجزیه و تحلیل نکات ریز در بحث‌ها، به لحاظ ارتقای فرهنگ اجتماعی و ارتباطات افراد نیز تأثیرات غیرقابل انکاری دارد. این شیوه خصوصاً برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی در بهبود مهارت‌های ارتباطی، ایجاد اعتماد به نفس با بحث در مورد موضوع، بهبود توانایی در رساندن و شفاف‌سازی منظور، تقویت توانایی گوش کردن، بیان آزاد نظرات و طرح سؤالات متقابل که گاه آغازگر و نقطه شروع یک پژوهش خواهند بود، ارزشمند است. به طور کلی گفتگو و مباحثه، به فکر کردن، درک کردن، یادگرفتن و به خاطر آوردن کمک می‌کند و همه افراد علاقه‌مندانه از این شیوه بهره می‌برند (۱). با توجه به نتایج مطالعات قبلی در تأیید مزیت روش بحث گروهی نسبت به روش سخنرانی در ایجاد علاقه نسبت به عناوین درسی، عمق معلومات ایجاد شده و اختصاص زمان بیشتر برای مطالعه توسط دانشجویان (۲ و ۳) و مشاهده کاهش انگیزه دانشجویان به صورت مشارکت فعال در امر یادگیری و اهمیت یادگیری عمیق در دوره‌های تخصصی تصمیم گرفته شد بخشی از درس بافت شناسی دانشجویان دکترای تخصصی علوم تشریح به شیوه بحث گروهی ارائه و نتایج آن با روش معمول ارائه به روش استاد- محور مقایسه گردد.

این مطالعه از نوع اقدام‌پژوهی در گروه علوم تشریح دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گرفت. جامعه پژوهش دانشجویان ترم اول مقطع دکترای تخصصی علوم تشریح بودند که در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۰-۸۹ به طور

* نویسنده مسؤول: دکتر شهناز رضوی (دانشیار)، گروه علوم تشریح و بیولوژی مولکولی- بخش بافت شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.
razavi@med.mui.ac.ir

مریم آویژگان، دانشجوی دکترای برنامه‌ریزی درسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، کارشناس دفتر توسعه آموزش، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (avizghan@yahoo.com)

تاریخ دریافت: ۹۰/۹/۲، تاریخ اصلاح: ۹۰/۹/۲، تاریخ پذیرش: ۹۰/۹/۶

غیر تصادفی انتخاب شدند. تدریس ۸ جلسه از درس بافت‌شناسی پیشرفته (۲ واحد) به روش سخنرانی و جلسات بعدی به شیوه مباحثه انجام شد. در این شیوه، با معرفی مطالب و عناوین آموزشی از آنان درخواست می‌شد قبل از حضور در کلاس با یکدیگر مطالب را مرور و مباحثه نموده و به صورت دسته جمعی یک پاورپوینت تهیه نمایند. در ابتدای هر جلسه، با توجه به اهداف آموزشی سؤالی توسط استاد مطرح می‌شد و به صورت تصادفی از یکی از دانشجویان درخواست می‌شد جواب دهد. سپس با نظرخواهی از سایر دانشجویان تلاش می‌شد که همه دانشجویان درگیر بحث شوند. استاد پس از اظهارنظر تمامی دانشجویان، بحث‌ها را جهت‌دهی و در پایان جمع‌بندی می‌نماید. در پایان ارزیابی میزان یادگیری از طریق برگزاری امتحان پایان ترم صورت گرفت. به علاوه جهت آگاهی از میزان رضایت‌مندی دانشجویان از نحوه تدریس و میزان یادگیری نظرسنجی انجام گرفت. از آنان درخواست شد نظرات خود را در سه بخش «نکات مثبت»، «نکات منفی» و «همچنین پیشنهادات به صورت کتبی ارائه نمایند».

در مطالعه حاضر ۴ نفر از دانشجویان دوره دکترای تخصصی علوم تشریح شرکت داشتند. نتایج این بررسی نشان داد که میانگین نمرات دانشجویان در مطالبی که به روش سخنرانی ارائه گردید ($13/5 \pm 4/79$) پایین‌تر از روش مباحثه ($18/5 \pm 1/38$) بود. بر اساس نظرسنجی مکتوب از دانشجویان مشخص شد که همگی معتقدند میزان یادگیری و درک عمیق مطالب در روش مباحثه نسبت به سخنرانی بسیار بیشتر است. اگر چه زمان بیشتری جهت آمادگی و ارائه لازم است صرف شود. به علت حجم زیاد تکالیف درسی و محدودیت فرصت دوره، به کارگیری توأم هر دو روش جهت تدریس پیشنهاد می‌شود.

در مجموع با توجه به نتایج این مطالعه و سایر مطالعات مبنی بر برتری میزان یادگیری در روش تدریس مباحثه نسبت به سخنرانی و اهمیت روش‌های آموزشی فعال پیشنهاد می‌شود از روش مباحثه به خصوص برای تدریس دانشجویان تحصیلات تکمیلی بیشتر استفاده شود. به علاوه پیشنهاد می‌شود که نتایج تأثیر این روش تدریس در ابعاد گسترده‌تر و در جامعه بزرگ‌تر بررسی گردد.

منابع

1. Barrass R. Study! A guide to effective learning, revision and examination techniques. 2nd ed. London: Rutledge Pub; 2002: 59-63.
2. Khan I, Fareed A. Problem-based learning variant: transition phase for a large institution. J Pak Med Assoc 2001; 51 (8) :267-80.
3. Johnson JP, Mighten A. A comparison of teaching strategies: lecture notes combined with structured group discussion versus lecture only. J Nurs Educ. 2005; 44(7):319